

- освіту для себе та членів сім'ї, на охорону здоров'я;
- здійснення розвитку системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та післядипломного навчання фахівців, керівних кадрів, забезпечуючи «навчання протягом життя».

Таким чином, розвиток людського капіталу в напрямку виникнення якісно нового його типу зможе сприяти інноваційному розвитку економіки України, подоланню кризової ситуації та підвищенню її конкурентноздатності на світових ринках.

Список використаних джерел:

1. Антонюк В. Головні напрями зміцнення соціально-економічних основ формування людського капіталу в Україні // Україна: аспекти праці. — 2006. — № 2. — с. 39-47.
2. Безтелесна Л. Управління людським розвитком в Україні // Україна: аспекти праці. — 2008. — № 8. — с. 34-49.
3. Красина О.В., Крутий И.А. Развитие человеческого капитала в условиях перехода к обществу знания. — http://www.muh.ru./Docs/niipo/11_2007.
4. Розвиток інноваційної та інвестиційної політики держави // Матеріали наукової експертизи // К.: 2007. — с. 3-6. — <http://www.in.gov.ua/index.php>.

Annotation. Development of conception of human capital in the conditions of becoming of economy of knowledges is analysed in the article, forming of a new quality of human capital and direction of state support of this process for providing of innovative type of development of economy is examined.

Key words: Economy of knowledges, innovative model of development, informative society, human capital.

УДК 330.341.1

В.А. Скрипниченко, к.е.н., доцент Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПРИСКОРЕННЯ

В статті розглянуті умови проведення активної інноваційної політики з урахуванням інтересів суб'єктів цього процесу, впровадження наукомістких технологій, забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний механізм, економічний розвиток, інформаційні продукти, інноваційне прискорення.

Метою статті є розкриття напрямів забезпечення конкурентноспроможності України на світових ринках за рахунок ефективної інноваційної стратегії.

На сьогоднішньому етапі розвитку економіки України основним джерелом конкурентноспроможності стають інтелектуально-інформаційні ресурси, пов'язані з розвитком науки, освіти, комунікаційних технологій, гуманітарної сфери. Для забезпечення конкурентних переваг потрібно застосовувати ефективні організаційно-економічні механізми, що дозволять перетворити вказані ресурси в сучасні інновації і впровадити останні в господарську практику. В таких умовах важливо проаналізувати вплив інноваційно-інвестиційних механізмів на економічний розвиток України, а також організаційно-економічні механізми розробки і впровадження інновацій, що могли б сприяти суттєвому прискоренню інноваційного процесу.

За оцінками ЮНЕСКО Україна успадкувала економіку, де було зосереджено 6,5% світового науково-технічного потенціалу при наявності в країні 0,1% населення світу [6, с. 61-63]. Економічна, політична та соціальна кризи 1990-2000-их рр. призвели до значних втрат в інноваційному потенціалі України. В зв'язку з цим актуальною стає розробка та впровадження організаційно-економічних механізмів, які б сприяли стимулюванню інноваційної активності.

Виходячи на ринок з інноваціями, підприємства-новатори протягом деякого часу є монополістами в певній галузі, тож природною ринковою структурою стає монополія. На думку австрійського економіста Й. Шумпетера, впровадження нових способів виробництва і товарів не сумісно з конкуренцією. «Але це означає, що з нею не сумісно те, що ми ... називаємо економічним прогресом. І справді, досконала конкуренція — автоматично або в результаті певних заходів — згодом руйнується і завжди руйнувалася там, де з'являлося щось нове» [2, с. 83-85].

Вартість багатьох інформаційних продуктів збільшується пропорційно кількості їхніх споживачів. Підприємство-лідер зможе зміцнити свої позиції на ринку за допомогою ефекту «захоплення», так як підприємствам-новачкам важче просувати свій товар на ринок, оскільки споживачі надають перевагу єдиним стандартам і неохоче переходять до застосування інших. Таким чином, на ринку інформаційних технологій підприємство-монополіст розширює виробництво й знижує ціни, тому, що виробництво нового знання є дорогим, а витрати на його відтворення й розповсюдження мінімальні.

Для галузей економіки, які переживають технологічне піднесення, характерна ситуація коли якість підвищується, а ціни знижують. При цьому падіння ціни продукції, як правило, не спричиняє зниження доходів галузі в цілому. Так як в зв'язку з монополією на інновацію підприємства-новатори здобувають додатковий прибуток, — це своєрідною рентою.

Підприємствам, які просують нові технології на ринок, потрібен недосконалий ринок, щоб вони змогли окупити свої вкладення [1, с. 15-20]. Монополія може впливати на економічне зростання та науково-технічний прогрес, тому що вона стимулює підприємство впроваджувати потенційно прибуткові інновації, не остерігаючись конкуренції. Отже, з цього випливає взаємозв'язок структури ринку з існуванням монополій і рівнем інноваційної діяльності. Цей висновок відомий як «гіпотеза Шумпетера», яка стверджує, що монопольне становище фірми є головною умовою для успішної інновації.

Таким чином підприємство-монополіст з позиції ефективності створення умов для впровадження інновацій має переваги над підприємством, що працює в умовах досконалої конкуренції.

В той же час Й. Шумпетер застерігає, що в довгостроковій тенденції саме інновації руйнують монополії: «...вплив нововведень, наприклад, нових технологій, на існуючі галузеві структури в довгостроковому аспекті перешкоджає стратегії обмеження виробництва, збереженню панівних позицій для максимізації прибутку» [3, с. 151-153].

Для подальшого інноваційного розвитку необхідно створювати сприятливі умови для діяльності підприємств-інноваторів, впроваджувати механізми взаємодії основних рушійних сил інноваційного процесу — освіти, науки, інформаційних технологій та біотехнологій.

Стратегія інноваційного прискорення базується на використанні принципів:

- підвищення вартості інтелектуального капіталу (інтелектуальний капітал в умовах постіндустріального розвитку стає основним чинником забезпечення конкурентоспроможності, від вартості цього капіталу залежить вартість та економічний успіх підприємства в цілому);
- інноваційної тотальності (до інноваційного процесу на виробництві повинна бути залучена якомога більша кількість співробітників, а в ідеалі — практично всі співробітники фірми, таким шляхом можна досягти високої інноваційності, а значить, у кінцевому рахунку, і високої конкурентоспроможності виробництва);
- інноваційної відкритості (треба вивчати і впроваджувати інноваційні пропозиції не тільки співробітників свого підприємства, а й пропозиції, що надходять «зі сторони», тобто від інноваторів, що не працюють на

- виробництві);
- збереження та постійного моніторингу інноваційних пропозицій співробітників (на підприємстві повинен здійснюватись постійний моніторинг поданих пропозицій);
  - надання адекватної матеріальної винагороди інноваторам (інноватор в разі використання у виробництві його пропозиції повинен отримувати матеріальну винагороду відповідно до економічної цінності та результатів господарського використання, створеної ним інновації);
  - стимулювання інноваційної діяльності (на підприємстві необхідно створити системи матеріального та морального стимулювання інноваторів, які б створювали для них мотиваційні механізми, спрямовані на отримання найкращих інноваційних результатів);
  - інноваційної елітарності (на основі інноваційного змагання формується група інноваторів підприємства, що дають найкращі науково-технічні результати для якої слід передбачити ряд економічних, соціальних, моральних привілеїв);
  - інноваційного кооперування (питання інноваційного розвитку, які підприємству неможливо або складно через об'єктивні причини вирішити самому, воно реалізує на основі кооперації з іншими зацікавленими суб'єктами господарювання) [3, с. 114-117].

Тільки системна реалізація зазначених вище принципів дозволить створити на виробництві постійний, щільний, високодиверсифікований потік інновацій і за рахунок цього сформувані передумови для забезпечення конкурентоспроможності в перспективі, створити на виробництві постійний потік інновацій, що призведе до поступального підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Найефективніша реалізація стратегії інноваційного прискорення можлива за наступних умов:

- забезпечення ефективної взаємодії держави, науки та бізнесу в напрямку розвитку інноваційної діяльності;
- фінансування науки як з бюджетних джерел, так і за рахунок приватних інвестицій повинно стати одним із найголовніших пріоритетів розвитку держави на поточну і стратегічну перспективу;
- створенням певних стандартів безпеки діяльності для всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та рівня господарювання та прозорою, стабільною системою господарського законодавства, яка б не мала внутрішніх протиріч [5, с. 41-42].

Отже, за умови проведення активної інноваційної політики з урахуванням інтересів суб'єктів цього процесу, з впровадженням наукомістких технологій

можливе забезпечення сталого економічного розвитку країни. Лише ефективна інноваційна стратегія, яка розрахована на поточну і довготривалу перспективу, може забезпечити високу конкурентоспроможність країни.

Стратегія інноваційного прискорення, яка базується на використанні принципів: підвищення вартості інтелектуального капіталу; інноваційної відкритості; постійного моніторингу інноваційних пропозицій; у постіндустріальному середовищі, видається найраціональнішою.

Для подальшого інноваційного розвитку, що дозволить Україні стати в один ряд з найрозвинутішими країнами, необхідно створювати сприятливі умови для їх діяльності підприємств-інноваторів, фінансувати наукоємні виробництва з найбільшою доданою вартістю продукту, побудувати адекватні механізми взаємодії основних рушійних сил інноваційного процесу — освіти, науки, інформаційних технологій та біотехнологій.

Список використаних джерел:

1. Експерт № 12 (110), О. Волошин, И. Лавриненко «Кабинет промышленников и предпринимателей» с. 15-20.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогрес, 1983.
3. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. — Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. — 305 с.
4. Галиця І. Про поточні та довгострокові аспекти розвитку в руслі політики економічного зростання // 36. наук. пр. ІСЕМВ НАН України. — 2000. — Вип. 28. — С. 15-19.
5. Галиця И. Некоторые аспекты экономической политики на современном этапе // Экономика Украины. — 2000. — № 4. — С. 39-43.
6. Гаман М.В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід. — К.: Вікторія, 2004. — С. 177.

Annotation. In floors considered of condition of leadthrough of active innovative policy taking into account interests of subjects of this process, introduction of наукомістких technologies, providing of steady economic development of country.

Key words: innovative investment mechanism, economic development, informative products, innovative acceleration.